

זה חיזוש עצום "עליה עמו ואינה יורדת עמו" הינו דוקא כאשר הם לא ממש ממש ביחיד אבל כשהם ממש ביחיד יכול גם לרדת עמו⁷⁰. אחרי מה שאמרנו נכון החילוק של הרמב"ם אבל מה שהם אומרים זה הבסיס של כל ההתיחסות.

אלא שעדין קשה מזועו כשהיא אוכל עמו לא יצטרך לתת לה את המירב כמו בכסות ותכשיטים?

ונראה שבמה שחייב אמור להיות אותו ממש, אם היא אינה אותו נחשב כאלו היא ממש בלבד וככיוול אינה ביחיד ונוטן לה כבית אביה ולכן המצב הזה גם כ"כ חמור ולאחר שלושים יום צריך לגרש.

השד של בית המדרש (תורה לשמה)

ת"ר: הוא למד ובניו למד - הוא קודם לבנו; ר' יהודה אומר: אם בנו זרין וממולח ותלמודו מתקיים בידו - בנו קודמו.

כי הא דבר יעקב בריה דבר אחא בר יעקב שדרה אבוה לקמיה דאבי, כי אתה חזיה דלא הוות מיחדי שמעתיה, א"ל: אני עדיפה מינך, טוב את דאייזל أنا.

שמע אבי' דקא היהarti. היה ההוא מזיק כי רבנן דאבי, דכי הוא עיל' בתהון אפילו ביממא הוו מיתזקי, אמר להו: לא ליתיב להיא איש אושפיזא (אסר לאורה את רב אחא, קר שיאלץ לישון בנהמ"ז), אפשר דמתחריש ניסא. על, בת(הישן) בההוא כי רבנן, אידמי ליה כתניא דשבעה רישותיה, כל כריעה ذכרען נתר חד רישיה. אמר להו למחר: אי לא איתרחש ניסא, סכינתין.

בדברי תנא קמא בבריתא אנו רואים את החשיבות והאחריות של האדם על לימוד התורה הפרטני שלו - הוא קודם לבנו⁷¹.

ואלו בדברי רבי יהודה אנו רואים עניין חדש וגדול מאד - האחריות על עצם לימוד התורה, שתהיה כמה שייתר תורה בעם ישראל, ולכן בנו ילמד אם חכם יותר⁷².

ובסיפור על רב אחא, אנו רואים איך באמת הוא מקיים אידיאל זה באופן שלם - לא נושא פנים לאף אחד, וכל מה שאיכפת לו הוא רק התורה עצמה - שתהיה כמה שייתר

70. על דורך אפשר לומר ש"עליה עמו" הינו כשהם שניים אבל כאשר בעל ואישה עושים משהו ביחד הם נהנים ממש אחד וממליא לא ש"יך עמו.

71. וצירע עיין שהרי מצות למדות תורה נלמדת מ"ולמדו" ו"ולמדו" - שימושו שהעיקר הוא כדי ללמד (וכן הוא בראש הל' ת"ת לר"מ)? ואולי יש לתרץ שבאמת יש לכל ישראל גם מצות "והוגית בו יום ולילה" שקדומה למצות "ולמדו" (אעפ" שוהגית' לא נאמר ציווי לעמ"י). ועוד יש לתרץ, שאם הוא לא למד לא יבוא לנו ללמידה אפילו כשייה באפשרותו, מה שאין כן אם אביו למד יבוא גם הוא למד כשיוכל.

72. ותלו קצת בפירושים לעיל אך זה יותר פשוט.

תורה בעם ישראל. רב אחא לומד "לשםה" - לשם התורה⁷³ שתורתה כמה שייתר בעם ישראל. לשם רצון ה', ולא לשם כבוזו וכדומה. כמה היה צרייך לוותר על כבוזו כדי לשלוח את בנו במקומו בבית המדרש, וכמה נחרצות ואmittiyot צרייך כדי בסופו של דבר לחזור בעצמו לבית המדרש לאחר שליחת בנו התבררה כשוגיה.

ועל פי זה נוכל להבין בס"ד את המשך הסיפור, על המזיק שבבית המדרש. וצריך להבין דבר ראשון מה זה המזיק הזה שנמצא בבית מדרש, ופוגע אפילו בשניים וביממא?

ויבן היטב שעניין שניים בבית המדרש הוא וודאי חברותא, שככל עניינה של החברותא הוא לביר אמייתה של תורה למגורי על ידי ש"מחדדים זה את זה"⁷⁴. בירור אמייתה של תורה הוא דזוקא על ידי שמכונים שניהם לשם שמיים⁷⁵ - להתקשרות לה' ולהגדיל תורה ולהאדירה, וידיעה זו של האידיאל האמתי של ה"לשםה" הוא נקרא "אור" ו"יממא" - שמאיר לו השכל האמתי⁷⁶ בשליל מה לומדים תורה - ואפילו שניים כאלה שיזעדים עניין לימוד התורה להרבות אור התורה בעולם, אפילו בהם פוגע המזיק בעל שבע הראים לשמוות ולאהוב סברת החבר כאילו היא שלו. כי הרי זהו כל העניין בהתגברות ללמידה ברצינות בהעמקה ורכזו, כמו שאמרו חכמים "בשעת המכנסים פזר, ובשעת המפזרים כנס"⁷⁷ צרייך לעبور את 7 הראשים של מזיק זה, שמנוע מהאדם לעשות לשם שמיים ומושאיר אותו ברצונותיו להתחכם הוא, ולהבין הוא, ולכעוס ולקנא. וכך ממשמע בפרשנוש מהרש"א במקומות⁷⁸ שהתנין כיודע הוא הנחש שהויריד את האדם לדעת נמוכה, מתחת לעץ הדעת, מתחת לדעת המונתקת החווה את הדברים ממונתקים משורשים, אפילו אם במוחין כן מבין בעולם שאין ראוי להיות כן.

73. אורות התורה פ"ב

74. תענית ז, א

75. עיין הקדמה לתפארת ישראל

76. ליקוטי מהוהר"ן א, א

77. מדרש משליל ה, טז. ברכות סג, א

78. מהרש"א חידושים כאן: ע"פ מ"ש פ"ק דב"ק שדרו של אדם לאחר ע' שנה נעשה נחש והוא דלא כרע במודים וכתחבו התוטס' שם משום דבררעה אמרינו כי זקי זקייף כי חייא, ולזה אמר הכא כיון דכרע זה החסיז כדיננו נתור ונפל אותו כח של הנחש, וזה הרישין דתנייא הם הז' כוחות העומאה שהבייא הנחש הקדמוני לעולם:

וראה עוד עניין יפה המובא במלhornש"א שכותב על הא דאמר "אולי איתרחש ניסא" - אין יכול להיות שישיכנו שמא יתרחש ניסא? ותרץ שסמרק אבי על חסידותו ושמתו לא יהיה נזוק וירוג את המזיק ואין זה נקרא נס אלא שאמר דשמע קודם תפלה יתרחש ניסא וינכו לו מזכיותו, ומשום ספק זה אין למנוע הודי שירוג אותו ולזה יתישב דאל' למחר אי לא איתרחש ניסא כי שהיא מתהרים עליהם שלא תלה הדבר בתפלתו אלא בניסא והבאתם אותו לידי מדה זו שמנכנן לי מזכיותי ודוו"ק: וראה שעפ"ז יוצא דבר פלא של העניין שאם מתרחש נס מנכים מזכיותו, זה דזוקא אם לא התפלל על זה אך אם התפלל לא נחש נס כלל.

ומכאן גם ברור מדוע כרע רב אחא. הכרעה מסמלת את הביטול וההשתחויה המוחלטת, לעשות הכל רק לשם שמיים, ומפילהות את ראשיו של הנחש.

אך עדין קשה, וכי לא היו צדיקים בבית מדרשו של אבוי שיכלו גם כן להורגו? וכי אבי עצמו לא יכול להורגו?

ויבן היטב על פי מה שהסבירנו: רק רב אחא יכול להורגו, כי דוקא הוא באמות קיימים עניין הלוועות זה של המזיק הלא⁷⁹ בשלמות ובצורה שכלי בית המדרש ידע מזה, רק לחשוב על זה שימוש אחד נעלם אחד הצדיקים של הבית מדרש ומגיע בינו במקומו - אולי הוא יותר חכם, ולאחר כמה זמן כיוון שראה שבנו לא מצליה הוא חזוז. תארו לעצמכם, איך מקרה זה מציר בחזרות לכל יושבי בית המדרש את החשיבות של התורה מצד עצמה, ולא את קניין התורה הפרטיו והקטנו שלו. אדם כזה הנמצא בבית המדרש מעצם השתתוותו מזיך ומופיע כל הזמן לנמצאים את העניין הגדול הזה של תורה לשמה, מתוך כריעה והשתחויה כלפי ה' בצורה שורשית ועומקה ובעצם כוונתו, הורג את המזיק.⁸⁰

וזהו שפרש רשי:

"לא ליתיב לי אינש אושפיא - לרב אחא, ועל כרחו ילין בבית המדרש ומתוך חסידותו עשה לו נס ויהרוג את המזיק".
"מתוך חסידותו" - איזהו חסיד המתחסד עם קן דילה⁸¹.

79. יש לשים לב שלא כתוב שהיא מזיק אפילו בשנים אלא בשניהם, ואילו מעלה רב אחא בר יעקב היא שאינו נושא פנים לאיש, אלא חוץ למן הופעת התורה.

80. עיין בעניין זה של השפעת המצואות צדיק מותוקן על הסביבה באדר היקר בכל המאמרים הראשונים. וע"פ מה שהבאו מהמדרשי"א בהארה הקודמת ציריך עיון על הדיקון מה בדיק הצרכו תפילה להרוג המזיק שלא יחשב נס - ובכל מקרה עולה דבר פלא שאבוי ידע בברור שמעצם שהותם בבהימ"ד וזאי יהרג המזיק - והתפילה לא נתקקה אלא שלא יחשב חלק ממתן השכר. וע"פ א"ל גבין עניין זה והוא עמוק - ידוע שכר מצווה הוא רוחניות המצווה עצמה - ואם ע"י שעשה ככה לשמה עשו כל ביהם"ד לשם - נמצא מקבל חלק שכר המצווה בהזה. אך כיוון שהתפלל על הריגת המזיק - מミילא לא נחשב קבלת שכר כלל אלא התקבלות התפילה, וצריך עיון.

81. ועוד ראה רמז יפה בשם - רב אחא בג' יעקב - כתוב בספר המקנה - יעקב 7 פעמים هو - ה - ושבע השתחוויות כנגד 7 השתחוויות שכרע יעקב לפני עשו והפכו מאובי לאובי - וכן גם פה - 7 השתחוויות להריגת המזיק. וזה שע"פ מה אמרונו עד יפה - שכלי כוחו זה להכניע את המזיק - ע"י יעקב - 7 השתחוויות של כרעה לה - היא דוקא ע"י היהתו בנו של יעקב - דוקא ע"י שלימות של שכלי ומידות במעשין - 10=אחא ומtower קשור ליעקב אבינו ע"ה - שהפרק את עשו מאובי לאובי.